

Förord

DEN HÄR BOKEN är ett resultat av att jag som biolog och naturvårdare hela tiden har varit otrogen mitt ämne och parallellt också intresserat mig för historia och arkeologi. På gott och ont har jag inte förmått välja mellan biologin och historien. Men i det långa loppet är jag glad över denna dubbelhet som nu har resulterat i den här boken.

Åtskilliga resor under perioden 1970–2007 till i stort sett alla europeiska länder är en del av grunden för boken. Som tur var fick jag på detta sätt uppleva åtskilligt av den förändring som skedde i Europa under den här tiden. Jag har till exempel besökt många av de öst- och centraleuropeiska länderna både före och efter murens fall.

På 1980-talet gjorde jag och kollegorna Nils Lewan, Claes Bergendorff, Bengt Carlsson och Olle Nordell boken *Det skånska kulturlandskapet*. Det arbetet stimulerade mig mycket och ni som var med om att göra den har också indirekt och direkt hjälpt mig med den här. I intressanta diskussioner bidrog också Björn Berglund som jag under åren har stött och blött många av de problem med som tas upp i boken. Materialet var stort redan omkring 1995 då jag tillträdde tjänsten som chef för Centrum för Biologisk Mångfald (CBM) i Uppsala. Boken har alltså funnits i olika förstadier under mer än tio år.

Till sist blev den verklighet, delvis tack vare anslag från Mistra inom ramen för forskningsprogrammet Hagmarks-Mistra och tack vare stor hjälp med språket av min dotter Malin Emanuelsson. Men framförallt är det Forskningsrådet Formas förtjänst att det blivit en bok, och det välvilliga bemötande som jag fått av informationschef Britt Olofsdotter och inte minst vetenskapsredaktören Birgitta Johansson. Birgitta

har under ett par års tid uppmuntrat mig och hjälpt mig att få ihop alla delar i den. Bengt Carlsson, Uppsala universitet, kom de senaste två åren till min hjälp med ett omfattande redaktörsarbete. Bengt har också medverkat i flera av de resor som ligger till grund för boken. Ingvar Backéus har granskat och varit behjälplig med bland annat sakuppgifter, referenser, illustrationer och sakregister. Maria Petersson har jag haft en mycket fruktbar dialog med angående illustrationer. Maria har gjort vinjettakvareller till kapitlen samt åtskilliga diagram och kartor i en stil som inte är särskilt vanlig i dessa sammanhang. Lars-Olof Karlsson har gjort databearbetningar av vissa av Marias kartor. Karin och Christer Strandberg har gjort layouten. Jag tackar er alla så väldigt mycket för ert tålamod och för ett mycket inspirerande samarbete.

Jag har också haft glädjen att få rådfråga flera kollegor och fått åtskillig konstruktiv kritik av en rad personer. Jag vill i detta sammanhang särskilt tacka Björn Berglund, Anna Broström, Torbjörn Ebenhard, Janken Myrdal, Anna Avilov, Anna Dahlström, Leif Gren, Ronny Pettersson, Håkan Slotte, Roger Svensson, Håkan Tunón, Mattias Ivarsson, Hans Ackefors, Göran Hartman, Johan Bodegård, samt Börge Pettersson som dock aldrig hann få uppleva att boken blev färdig. Till sist också ett stort tack till Birgitta, Malin, Ylva och Katarina som fått stå ut med en tidvis ganska »absent minded« make och fader, och till mina föräldrar Kerstin och Hadar för inspirerande diskussioner om historia och biologi.

Uppsala i januari 2009
Urban Emanuelsson